

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Aadressiandmete süsteem” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Avaliku teabe seaduse § 43⁹ lõike 1 punkti 3 alusel on Vabariigi Valitsus 20. detsembril 2007. a võtnud vastu määruse nr 251 „Aadressiandmete süsteem“, millega kehtestati aadressiandmete süsteem. 10. märtsil 2011. a jõustus ruumiandmete seadus, mille § 58 lõige 1 näeb samuti ette volitusnormi Vabariigi Valitsusele kehtestada määrusega aadressiandmete süsteem. Ruumiandmete seaduse koostamisel toodi mitmed hetkel kehtivas määruses olevad sätted üle ruumiandmete seadusesse. Vastavalt riikliku statistika seaduse § 50 lõikele 1 kinnitab Vabariigi Valitsus tegevuskava registripõhisele rahva ja eluruumide loendusele (REGREL) üleminekuks. Ettevalmistatava tegevuskava kohaselt peab viima registrite põhimäärused REGREL vajadustele vastavaks hiljemalt 2016. aastal. Statistikaamet tegi 2014. aastal õigusanalüüsi 17 REGREL-i jaoks olulise registri põhimäärusele ja esitas oma ettepanekud põhimääruste täiendamiseks. Käesolevasse määruse eelnõusse on sisse viidud täiendavad muudatused vastavalt REGREL projekti vajadustele. Käesoleva määruse eelnõuga tunnistatakse kehtiv Vabariigi Valitsuse määrus osaliselt kehtetuks, kuna enamus sätteid on viidud üle seadusesse ja uued sätted on koostatud vastavalt ruumiandmete seaduse § 58 lõike 3 volitusnormile.

Määruse eelnõu on koostanud Maa-ameti aadressiandmete osakonna juhataja Mall Kivisalu (mall.kivisalu@maaamet.ee, telefon 675 0852). Õigusliku analüüsi teostas Maa-ameti juhtkonna nõunik Ülle Harak (ylle.harak@maaamet.ee, telefon 665 0617).

2. Eelnõu sisu

Aadressiandmete süsteem võimaldab tagada aadressiobjektide ühese identifitseerimise nii nende asukohas kui ka erinevates andmekogudes ning muuta võrreldavaks erineval ajal ja eri põhimõtetel esitatud aadressid riigi- ja kohalike omavalitsuste andmekogude pidamisel. Selline eesmärk on tulenenud eelkõige vajadusest korrastada aadressiandmed riigi andmekogudes, ühtlustada aadressiandmete kogumine, kasutamine ja säilitamine ning muuta võimalikult efektiivseks andmevahetus erinevate andmekogude ja infosüsteemide vahel, et luua kasutajasõbralik keskkond riigi andmekogude ja infosüsteemide kasutajatele. Aadressiandmete süsteemi olulisus on seoses ruumiandmete seaduse vastuvõtmisega ja riikliku statistika seaduse § 50 sätestatuga kasvanud. Aadressiandmed on ruumiandmete infrastruktuuri üheks põhikomponendiks. Seadusega on sätestatud aadressiandmete süsteemi kasutamise kohustuslikkus (§ 59).

Hetkel kehtivast määrusest on ruumiandmete seadusesse üle viidud kõik olulised aadresside määramise põhimõtted ja mõisted, samuti koha-aadressi määrajat, koha-aadressi määramise korda ja andmete esitajaid puudutavad üldnõuded. Käesoleva määruse eelnõus on täpsustavad nõuded aadressiandmete kujule ja määramisele ning aadressiandmete süsteemi infosüsteemi pidamise kord.

Määruse eelnõu koosneb kaheksast peatükist:

1. peatükk. Üldsätted;
2. peatükk. Aadressiandmete süsteemi infosüsteem;
3. peatükk. ADS-i infosüsteemi vastutav töötleja ja aadressiandmete esitajad;
4. peatükk. Andmete koosseis;
5. peatükk. Koha-aadressi esitamise nõuded;
6. peatükk. Andmete kandmine ADS-i infosüsteemi arhiivi;
7. peatükk. Rahastamine ja likvideerimine;
8. peatükk. Rakendussätted.

Esimene peatükk – „Üldsätted“ – käsitleb määruse reguleerimisala ja üldist aadressiandmete süsteemi mõistet, mis vastab ruumiandmete seaduse § 39 lõikele 1. Aadressiandmed on tugevalt seotud kohanimedega. Koha-aadressi struktuurielemendid sisaldavad suurel määral kohanimesid. Seetõttu tuleb koha-aadressi määramisel arvestada ka kohanimedele esitatud nõuetega, arvestades käesolevast määrusest tulenevaid erisusi.

Tulenevalt ruumiandmete seaduse § 5 lõikest 2 ei ole aadressiandmete süsteem ainult andmekogude pidamist kindlustav süsteem (AvTS § 43⁹ lõike 1 punkt 3), vaid ka ruumiandmete infrastruktuuri üks põhikomponente. Aadressiandmete keskseks tehnoloogiliseks lahenduseks on aadressiandmete süsteemi infosüsteem (edaspidi *ADS-i infosüsteem*), mis on aadressiandmete kogumise, töötlemise ja avalikustamise oluliseks keskkonnaks.

Kohanimesid puudutav regulatsioon on sätestatud peamiselt kohanimeseaduses ja kohanime vormistamise ja kasutamise korras, mistõttu aadressiandmete süsteemi määruse eelnõust on suur enamus kohanimesid puudutavast regulatsioonist välja jäetud. Üldjuhul tuleb ka koha-aadressides kasutatavate kohanimedega korral lähtuda kohanimedele esitatavatest nõuetest. Käesolevas määruse eelnõus on reguleeritud kohanimedega kasutamise erisusi seoses tehnilisemate objektide koha-aadressidega, millele kohanimedega nõuded ei laiene, kuid mille aadressides siiski kasutatakse kohanimesid.

Esimeses peatükis reguleeritakse ka aadressiandmete süsteemi (edaspidi *ADS*) koosseis. Lisaks ADS-i infosüsteemile sisaldab ADS aadressikujule, koha-aadressi määramisele, aadressiandmete esitajale, ADS-i infosüsteemi vastutavale töötlejale ja aadressitoimingule esitatavaid nõudeid.

Teine peatükk – „Aadressiandmete süsteemi infosüsteem“ – sätestab aadressiandmete süsteemi infosüsteemi ametliku nime ja inglise keelse nime, määrab selle süsteemi pidamise põhieesmärgid ning nimetab turvaklassi ja turbeastme. Samuti reguleeritakse teises peatükis ADS-i infosüsteemi pidamise ja andmete töötlemise viisi ja ADS-i infosüsteemiga liidestamise põhimõtted.

Paragrahvis 2 sätestatakse ADS-i infosüsteemi kolm eesmärki. Esmatähtis on ADS-i infosüsteemi koguda kõik ametlikult määratud koha-aadressid ja teised aadressiandmed, neid säilitada ning töödelda ühiskonnale vajalikul määral (näiteks teenuste osutamiseks ja kvaliteedi tagamiseks). Teise eesmärgina on püstitatud vajadus tagada aadressiobjektide ühene identifitseerimine see tähendab, et kõik hooned ja korterid ning maaüksused oleksid aadressi alusel leitavad. Kolmas eesmärk on tagada koha-aadresside määramise ja aadressiandmete töötlemise funktsioonide ühetaolise korraldus. See eesmärk tagatakse

infosüsteemi juurde kuuluva menetlusrakenduse abil. Koha-aadressi määraja (kohalik omavalistus) saab menetlusrakenduse kaudu infot nii menetluste läbi viimiseks kui ka koha-aadressi nõuete kohaseks määramiseks. ADS-i infosüsteemi juurde on ehitatud ka laiaulatuslik teenusliides nii avalike kui X-tee teenuste osutamiseks. Täiendavalt rakendab Maa-amet ka organisatsioonilisi meetmeid, et aadressiandmete töötlemise funktsioonid oleksid ühetaoliselt korraldatud kõigis andmekogudes, kus aadresse kasutatakse.

Paragrahvis 4 on reguleeritud ruumiandmete seaduse § 59 rakendamise täpsemad nõuded. Lõige 1 sätestab, et aadressiandmete süsteemi kasutamine ruumiandmete seaduse § 59 tähenduses on andmekogu liidestamine ADS-i infosüsteemiga ja järgmistes lõigetes avatakse liidestamise nõuded. Liidestamiseks on kaks võimalust, kas otse liidestamine või kaudne liidestamine. Lõike 3 kohaselt peab andmekogu liidestama ADS-iga otse juhul, kui andmekogus tekivad seosed isikute, esemete ja sündmuste ning koha-aadresside vahel. Näiteks kui rahvastikuregistris sisestatakse isiku elukoha aadress, siis tegu on seose loomisega isiku ja koha-aadressi vahel. Seega selline register tuleb ADS-iga otse liidestada. Kaudset liidestamist võib rakendada juhul kui andmekogus ei teki uusi seoseid isikute, esemete ja sündmuste ning koha-aadresside vahel ning eelnimetatud seosandmed võetakse teisest andmekogust, mis on ADS-i infosüsteemiga otse liidestatud. Kaudse liidestamise näiteks võib tuua registri, kuhu võetakse andmed juriidiliste isikute kohta äriregistrist ja füüsiliste isikute kohta rahvastikuregistrist ning ise uusi seoseid isikute ja koha-aadresside vahel ei looda.

Kolmas peatükk – „ADS-i infosüsteemi vastutav töötleja ja aadressiandmete esitajad“ – määratleb ADS-i infosüsteemi vastutava töötleja ja aadressiandmete esitajad ning nende ülesanded.

Paragrahvis 5 käsitletakse vastutava töötleja õigusi ja kohustusi. ADS-i infosüsteemi vastutav töötleja on Maa-amet. Maa-amet on ADS-i infosüsteemi välja arendanud sellisena, et enamus mahukamatest töödest tehakse süsteemi poolt automaatselt. Tööpäeval toimub tavaline menetlusprotsess, mille käigus omavalitsused esitavad andmemuudatusi ja Maa-ameti töötajad kontrollivad vajaduse korral nende nõuetele vastavust ja annavad omavalitsustele tagasisidet. Juhul kui andmemuudatus laekub ehitisregistri kaudu, siis vaadatakse andmed üle samal tööpäeval või järgmise tööpäeva hommikul. Mõningate andmemuudatuste tegemiseks on kokkuleppel omavalitsusega õigus ka Maa-ametil. Näiteks mahukate haldus- ja asustusjaotuse muudatuste (nt omavalitsuste liitumine) korral tehakse valdav enamus muudatusi Maa-ameti poolt.

Lõikes 4 on antud vastutavale töötlejale õigus sulgeda kasutaja ligipääs ADS-i infosüsteemile, kui koha-aadressi määraja või aadressiandmete esitaja eirab andmete esitamise või kasutamise reegleid.

Paragrahvis 6 on sätestatud aadressiandmete esitajad ja nende kohustused. Lisaks ruumiandmete seaduses sätestatule on andmete esitajate hulka lisandunud Siseministerium, rahvastikuregistris kehtiva elukohana kasutatavate aadressiandmete esitajana. Seejuures on oluline märkida, et aadressiandmete süsteemi ei koguta mitte isikute andmeid vaid üksnes infot selle kohta millised aadressiobjektid või aadressid on seotud eelmainitud registrites olevate andmetega. Selline seosinfo aitab omavalitsustel paremini hinnata, milliseid aadresse ja kuidas on otstarbekas muuta ning milliste aadresside puhul tuleb teha põhjalikumalt haldusmenetlust ning suhelda võimalike huvipooltega täiendavalt enne aadressimuudatuse tegemist. Samuti aitab seosinfo olemasolu tagada ADS-is tehtavate kvaliteedianalüüside jaoks vajaliku alusinfo. Näiteks saab seosinfo alusel teada millised hooned vajavad unikaalset

aadressi. Kui tavaline kõrvalhoone (garaaž) ei vaja unikaalset aadressi, siis niipea kui see garaaž on jagatud korteriomanditeks kinnistusraamatu andmetel, siis on vaja hoonele ja ka hooneosadele määrata unikaalsed aadressid. Teise näitena on tavaline, et eramaja hoovis olevale saunale ei ole vaja unikaalset aadressi (eraldi numbrit) määrata, kuid niipea kui selgub, et rahvastikuregistri andmetel on selles saunas kellegi elukoht, siis on nõutav ka unikaalaadressi määramine. Kohalikud omavalitsused saavad esitada ADS-i infosüsteemile andmeid ka ehitisregistri (EHR) kaudu ning samade hoonete ja hooneosade andmeid ei ole vaja mõlemas süsteemis käsitsi dubleerida. Olenemata sellest kummas andmekogus (EHR või ADS) muudatus tehakse, edastavad süsteemid need omavahel ja andmed hoitakse sünkroonsena.

Neljas peatükk – „Andmete koosseis“ – reguleerib aadressiandmete süsteemis peetavate andmete koosseisu ja andmete esitamise põhimõtteid.

Paragrahvi 7 lõikes 1 on loetletud ADS-i infosüsteemi kantavad põhiandmed. Kuues esimeses punktis on aadressiobjekte puudutavad andmed. Seitsmendas punktis nimetatud aadressiobjektide klassifikaator on kättesaadav aadressiandmete süsteemi avaliku rakenduse kaudu. Punktides 8-11 on koha-aadressi puudutavad andmed. Punkti 11 nimetatud normaliseeritud koha-aadressi definitsioon on lõikes 2. Lõike 1 punktid 12 ja 13 käsitlevad koha-aadressi struktuurielementide infot. Koodaadressi definitsioon on lõikes 3. Lõike 1 punktis 14 ja 15 tuuakse eraldi välja Eesti haldus- ja asustusjaotuse klassifikaatori (edaspidi *EHAK*) objekti ning aadressikoha viitepunkti koordinaadid, sest *EHAK* objekt ja aadressikoht ei ole tavalised aadressiobjektid ruumandmete seaduse mõistes, vaid sellised objektid mille andmete alusel määratakse koha-aadresse hoonetele, hooneosadele ja maaüksustele. Punktid 16 ja 17 käsitlevad aadressitoimingu andmeid. Punktis 18 nimetatud mitteametlikud aadressiandmed on defineeritud lõikes 4. Punktides 19–26 nimetatud andmed on vajalikud aadressiobjekti ja koha-aadressi ning aadressikomponentide töötlemiseks ning seoste tekitamiseks nii ADS-i infosüsteemis kui ka aadressiandmeid tarvivas infosüsteemis.

Paragrahvis 8 on sätestatud iga aadressiandmete esitaja kohta konkreetne andmete loetelu, mida tal tuleb ADS-i infosüsteemile esitada. Omavalitsused teevad ADS-i menetlusrakenduse kaudu toiminguid otse ADS-i infosüsteemis ja suure osa andmetest täidab infosüsteem automaatselt. Näiteks aadressiobjekti identifikaatori omistab süsteem automaatselt ja omavalitsus ei saa seda muuta. Samuti omistab süsteem aadressiobjekti ja koha-aadressi seospunkti koordinaadid, kuid neid saab omavalitsus ka ise nihutada. Näiteks saab punkti asetada hoone ruumikujul sissepääsu lähedale. Vajaduse korral saab esitada ka hooneosa sissepääsukorruse, mis ei ole kohustuslik, kuid tulevikus võib sellest infost kasu olla näiteks päästeteenistusel. Hooneosa ruumikujuks arvutab süsteem ise automaatselt hoone tsentroidi punkti, kuid ka seda saab kasutaja nihutada. Näiteks kui tegu on mitme trepikojaga suure korruselamuga, võib hooneosa punkti paigutada vastava trepikoja ukse juurde, 1 meeter uksest hoone ruumikuju sisse. Kui hooneosa punkt asub trepikoja ukse juures, on võimalik näiteks korter kiiremini üles leida. Aadressitoimingu tegija andmed (nt inimese nimi) sisestab süsteem vastavalt sellele, milline kasutaja on süsteemi sisse loginud. Aadressitoimingu tegemise aeg ja toiminguobjektide andmed salvestab süsteem automaatselt vastavalt toimingu jõustamise ajale. Menetluses saab omavalitsus lisada ka aadressiandmetele märkuseid. Näiteks kui koha-aadress on võõrapärane, siis saab lisada põhjenduse.

Hoonete ruumikujusid on võimalik esitada ADS-i infosüsteemi nii EHR-i kui ka Eesti topograafia andmekogus (edaspidi *ETAK*) kaudu. Seega on samal objektil mitu andmete esitajat. Lõike 5 kohaselt eelistab ADS-i infosüsteem sama hoone korral hilisemaid andmeid.

ETAK ja EHR koguvad andmeid erineval põhimõttel ja erineva sagedusega. Mida uuemad on ruumikujuandmed, seda sobivamad on need ADS-i infosüsteemile.

Lõike 7 kohaselt tuleb koha-aadressi määr ajal esitada muuhulgas objekti ruumikuju andmeid (p 4), kuid ainult objekti esmaloomise korral. Näiteks kui soovitakse moodustada uus katastriüksus ja see esmakordselt maakatastris registreerida, siis tuleb talle enne määrata ADS-is infosüsteemis koha-aadress. Selleks, et koha-aadressi määrata, on vajalik määratleda ka selle objekti asukoht. Esmamoodustamise korral piisab loodava katastriüksuse ruumikujuks punktist. Punktikuju ruumikuju kirjutatakse ADS-i infosüsteemis üle niipea, kui maakatastri kaudu on katastriüksus registreeritud korrektse ruumikuju ja selle käigus varustatakse katastriüksus ka katastritunnusega.

Lõike 8 kohaselt esitatakse ADS-i infosüsteemile Eesti rahvastikuregistris kehtiva elukohana kasutatavate aadresside andmed. Esitatavad andmed puudutavad üksnes aadresse ja aadressi identifitseerimiseks ning nende ADS-i infosüsteemi andmetega seostamiseks vajaliku infot (sh aadressiobjekti identifikaatorit). Isikute kohta infot (nt isikukoodi) ei edastata.

Paragrahvi 9 kohaselt on aadressiandmete muudatussündmuseks kõik §-s 8 nimetatud andmete muudatused. Näiteks kui ehisregistris muutub hoone ruumikuju, siis selle kohta esitab EHR ADS-i infosüsteemile kogu § 8 lõikes 4 nimetatud andmekomplekti. Maa-amet võib esitatud andmete vastuvõtmisest keelduda, kui andmed on vastuolus seaduste või käesoleva määrusega.

Paragrahv 10 reguleerib aadressitoimingute tegemist. Maa-amet kontrollib esitatud andmed ning registreerib vastavad aadressimuudatused ja väljastab ADS-i infosüsteemi kinnituse või teavitab omavalitsust puudustest kahe tööpäeva jooksul. Praktikas võtab kontrollimine aega üldjuhul vaid mõned minutid. ADS-i infosüsteemi menetlusrakendusse on lisatud süsteemsed kontrollid, mille abil saab kiirelt tuvastada, kas määratav koha-aadress vajab inimese poolt üle vaatamist või mitte. Näiteks, kui aadress on tehniliselt korrektne ja ka objekti ruumiandmed on korrektsed, siis ei ole vaja inimese poolt seda koha-aadressi kontrollida. Tarkvara abil saab tehniliste vigade korral süsteem omavalitsust sellest teavitada. Aeganõudvamad juhtumid on näiteks sellised, kus koha-aadress sisaldab süsteemile tundmatuid võõrsõnu või tähti või tähekombinatsioone. Sel juhul saab Maa-ameti töötaja koha-aadressi üle kontrollida (kasutades vajaduse korral keeleekspertide abi) ja kinnitada koha-aadressi sobivust või anda teada omavalitsusele koha-aadressi muutmise vajadusest. Seega ei ole senini üldjuhul tekkinud probleeme, et koha-aadressi registreerimise protsess võtab liiga kaua aega ja pidurdab kohaliku omavalitsuse toiminguid (näiteks ehitusloa väljastamist ehisregistrist).

Paragrahvis 11 on sätestatud, et ADS-i infosüsteemi kantud andmetel on informatiivne tähendus. Seadusega ettenähtud juhtudel on ADS-i infosüsteemi kantud andmetel õiguslik tähendus. Andmete õiguslik tähendus määratakse vastava seadusega, millest tulenevalt on andmetele vaja anda juriidiline jõud. Hetkel ükski seadus sellist vajadust ette ei näe.

Paragrahvi 12 kohaselt on ADS-i infosüsteemi andmed, välja arvatud toimingu tegija andmed, avalikud ja tasuta kättesaadavad geoportaali kaudu. Andmed on kättesaadavad ka ametliku andmevahetuskihi X-tee, kaudu.

Viies peatükk – „Koha-aadressi esitamise nõuded“ – sätestab koha-aadresside üldnõuded ning reguleerib täpsemalt, kuidas peavad olema esitatud maaüksuste, hoonete ja hooneosade

koha-aadressid. Võrreldes kehtiva aadressiandmete süsteemi määrusega ei ole nõuete osas suuri muudatusi.

Koha-aadressi üldnõue on, et selle struktuurielemendid esitatakse kas üldiselt üksikule või vastupidi ja koha-aadressi struktuurielemendid tuleb esitada koos liigisõnaga. Kohanimeseadus lubab teatud juhtudel kohanime liigisõna lühendada. Tuginedes ruumiandmete seaduse § 58 lõige 3 punktile 1 sätestab Vabariigi Valitsus nõuded kohanimede kasutamise kohta koha-aadressis, mis on seotud koha-aadressis kohanimede kasutamise teatud erisustega. Liikluspinna ja väikekoha kohanime liigisõna võib lühendada vaid käesoleva määruse eelnõus toodud juhtudel. Üldjuhul tuleb väikekoha ja liikluspinna liigisõna välja kirjutada (eelnõu § 13 lõiked 2 ja 3).

Paragrahvi 13 lõikes 4 on toodud regulatsioon, milliseid sõnu, lühendeid ja sümboleid ei või kasutada koha-aadressis. Punktis 1 on toodud näitena sõnu, mille kasutamine koha-aadressides on keelatud, sest need on juurdemõeldavad ja ei loo sisulist erinevust aadresside vahel. Keelatud on näiteks sõnad: number, krunt, maatükk, maaüksus, katastriüksus. Otstarbekas ei ole koha-aadressis kasutada ka selliseid sõnu nagu maja, maamaja, kortermaja, elamu, ridaelamu, korterelamu, koht, maa, metsamaa, talu, kodutalu, tare, hoone. See loetelu ei ole lõplik, sest selliseid piisava eristusvõimeta sõnu on kindlasti veel. Seda, milline on piisava eristusvõimeta sõna konkreetse objekti puhul, saab öelda Eesti Keele Instituut (EKI). EKI annab nõu kirjakeele normi alal ja on kohanimede asjus eksperthinnanguid andev ning tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Seega tugineb Maa-amet koha-aadresside ja kohanimede valdkonnas oma seisukohtade võtmisel EKI hinnangutele. Konkreetse kohanime või koha-aadressi sobivusel tuleb iga kord arvestada objekti eripära. Lõike 4 punktis 3 nimetatud keelatud sümboolite hulka ei kuulu ülakoma, sest näiteks pühendusnimede korral võib see teatud juhtudel esineda.

Paragrahv 14 reguleerib paralleelaadressi esitamist. Ruumiandmete seadus lubab määrata ühele aadressiobjektile paralleelaadressid, mille kuju ja esitamise reeglid on toodud määruse eelnõu §-s 14. Kui varem oli paralleelaadresside esitamise järjekord vaba, siis nüüd on sätestatud, et võrdse struktuuriga paralleelaadressid esitatakse tähestiku järjekorras. See muudatus on praktikas seotud tehniliste arendustega ja ei puuduta niivõrd kodanikke, sest peamine on registrites pidada andmeid sarnases järjekorras. Selline regulatsioon on vajalik, et erinevaid paralleelaadresse erinevates andmekogudes võrrelda saaks, eesmärgiga tagada registrite ristkasutatavus. Üldiselt tuleks aga omavalitsustel paralleelaadresside määramist pigem vältida, sest nende kasutamine toob sageli kaasa erinevaid probleeme. 2015. aasta alguses esineb paralleelaadresse väga vähestel objektidel (umbes 1%) ja nende arv kahaneb veelgi.

Paragrahv 15 reguleerib liikluspinna järgi selle maaüksuse nime määramist. Üldpõhimõte on lõike 1 kohaselt, et tee maaüksuse nimi määratakse kas liikluspinna nime või teeregistri tee nime kasutades. Kui tegu ei ole teeregistris registreeritud teega ega ka liikluspinnaga, siis võib omavalitsus nime määrata oma äranägemisel lähtudes maaüksuse nime määramise üldpõhimõtetest. Kui maaüksusele jääb riiklikus kohanimeregistris registreeritud tee, mis ei ole liikluspind ega teeregistri tee, siis võib lähtuda riiklikus kohanimeregistris olevast tee nimest.

Kui teeregistri tee on mingis lõigus liikluspind, võib tee maaüksuse nimeks määrata teeregistri tee nimetuse või liikluspinna kohanime. Võib esineda olukordi, kus teeregistri tee on palju pikem kui see osa teest, mille ulatuses soovitakse tee nime adresseerimiseks kasutada. Teel

kogu ulatuses võib olla teeregistris üks nimetus, kuid mingis lõigus võib sellele olla määratud adresseerimise vajadusest tulenevalt teistsugune kohanime (liikluspinna nimi) ja registreeritud see riiklikus kohanimeregistris. Näiteks Tapa linna läbib riigimaantee Tapa-Lehtse-Jäneda tee (teeregistris nr 15123), kuid Tapa linna ulatuses on sellele teele määratud liikluspinna kohanimeks Lehtse tee ja seda liikluspinna kohanime kasutatakse maaüksuste ja hoonete adresseerimiseks. Sellisel juhul võib tee maaüksusele määrata nimeks „Tapa-Lehtse-Jäneda tee“ või „Lehtse tee“. Mõlemal juhul võib vajaduse korral lisada nimele eristava lisandi (nt L1).

Lisandunud on ka ristuvate teede maaüksuste nimede regulatsioon, mille kohaselt tuleb kasutada üldjuhul selle tee nime, mille number teeregistris on väiksem. Nimelt on üldjuhul omistatud teedele numbrid lähtudes tee olulisusest riigi transpordivõrgus. Varem tugineti ristmike aluste maade puhul nime määramisel ainult Maanteeameti sellekohasele soovitusel. Kui teeregistri teele on ristmiku lõigus määratud ka liikluspinna kohanime, siis võib maaüksuse nimes kasutada, kas teeregistris oleva väiksema numbriga tee nime või sellel ristmikul oleva liikluspinna kohanime. See erand on vajalik, sest linnades üldjuhul kasutatakse maaüksuste nimetamisel liikluspinna kohanime. Teeregistris olevad teede nimed on üldiselt pikemad ja seetõttu tihedama asustuse korral maaüksuste nimede määramiseks liiga kohmakad.

Lõikes 3 on täpsustatud väikekohas asuva nn üldmaa maaüksuse nime nõudeid, kui väikekohas ei ole liikluspindadele nimesid määratud. Varem selline regulatsioon puudus ja omavalitsused said tugineda üksnes Maa-ameti soovitustele.

Lõike 4 regulatsiooni kohaselt peab koha-aadressi määramisel eelistama seda liikluspinda, mille kaudu on juurdepääs aadressiobjektile (näiteks hoonele). Näiteks kui hoonele on juurdepääs Pargi tänavalt ja Nurme tänavalt, siis võib omavalitsus valida kas määrab Pargi tänava või Nurme tänava järgi koha-aadressi. Keelatud ei ole ka paralleelaadressi määramine, kuid soovitame paralleelaadresse määrata ainult praktilisel vajadusel (näiteks kui maaüksusel on mitu hoonet millesse pääseb erinevatelt tänavatelt). Kindlasti tasub omavalitsustel valikuid tehes arvestada erinevaid aspekte. Näiteks ligipääsutee suurust või olulisust – kui lähimalt liikluspinnalt küll käiakse jalgsi kõige rohkem, aga autoga saab ligi teiselt liikluspinnalt, siis tuleks omavalitsusel lähtuda pigem ruumiandmete seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud põhimõttest, mis tagab selle hoone kõige parema leitavuse. Milline koha-aadress tagab objekti parima leitavuse, on omavalitsuse otsustada.

Paragrahv 16 reguleerib maaüksusele koha-aadressi määramist. Lõikes 1 sätestatakse hoonestamata ja hoonestamisele mittekuuluva maaüksuse nimes kasutada lubatud eristavad lisandid. Sätestatakse, milliseid eristavaid lisandeid võib maaüksuse nimes kasutada ja kuidas eristav lisand peab olema kirjutatud. Üheks eristavaks lisandiks võib olla üks suur täht ja sellele järgnev araabia number. Näiteks soovitame kasutada järgmisi tähti:

L – liikluspinnad (nt Kase tänav L2);

T – teeregistris olevad riigimaanteed ja teised teed, mis ei ole samas lõigus liikluspinnad (nt Raja-Kulla tee T4);

J – juurdesõidud (nt Kose-Aru tee J1);

R – raudteed (nt Juurdeveo raudtee R2);

V – veekogud (nt Pärnu jõgi V4);

P – pargid (nt Võhma park P3).

Eeltoodud tähtede kasutamine on soovituslik. Eelkõige on oluline, et omavalitsuse siseselt kasutatakse ühesuguseid tähti samalaadsete objektide puhul. Juhul kui omavalitsus on senini kasutanud süsteemilt erinevaid tähti või pole seesuguseid objekte varem adresseerinud, siis on soovitatav kasutada seletuskirjas toodud. Samad soovitusel on lahti kirjutatud ka Aadressiandmete käsiraamatus.

Lõikes 3 on raudtee maaüksuse nime kohta erisäte, sest praktikas kasutatakse riigile kuuluvate pikemate raudteede puhul piketipõhist adresseerimist. Piketipõhiselt on otstarbekas adresseerida ka raudtee maaüksusi. Raudtee maaüksuse puhul on erandina lubatud kasutada kilomeetreid tähistavaid numbreid ja lühendit „km“.

Lõikes 5 toodud maaüksuse lähiaadressi erinevad määramise võimalused koos näidetega on järgmised:

- 1) araabia number (näiteks Kase tn 22; Kaasiku väikekoht 8);
- 2) araabia number ja sellele vahetult järgnev väiketäht – kasutatakse, kui vabu järjestikuseid numbreid ei ole selles piirkonnas otstarbekas määrata (näiteks Kase tn 2 ja Kase tn 4 on määratud ja nende vahele moodustatakse veel kaks maaüksust Kase tn 2a ja Kase tn 2b);
- 3) araabia number ning sellele vahetult järgnevad kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone (näiteks paarismaja, ridaelamu, kärgelamu, vaipelamu, ridagaraaži) sektsioon (näiteks viis maaüksust, millel igal on üks ridaelamu sektsioon: Pärna tn 7/1; Pärna tn 7/2; Pärna tn 7/3; Pärna tn 7/4 ja Pärna tn 7/5;);
- 4) araabia number ning sellele vahetult järgnevad väiketäht, kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon (näiteks kaks maaüksust, millel kummalgi on üks paarismaja sektsioon: Tamme tn 8a/1, Tamme tn 8a/2);
- 5) araabia number ning sellele vahetult järgnevad kaldkriips, araabia number ja väiketäht – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon ja välja on antud nii araabia numbrid kui ka eristavate numbrite järjestikused vahemikud ning teiste aadressiobjektide ümber numereerimine ei ole otstarbekas (näiteks olemasolevad garaažiboksid Sarapuu tn 15/1 ja Sarapuu tn 15/2 ehitatakse ümber neljaks boksi ning igale boksi moodustatakse omaette maaüksus Sarapuu tn 15/1, Sarapuu tn 15/1a, Sarapuu tn 15/1b, Sarapuu tn 15/2);
- 6) araabia number ning sellele vahetult järgnevad väiketäht, kaldkriips, araabia number ja väiketäht – kasutatakse, kui maaüksusel asub liithoone sektsioon ja välja on antud nii araabia numbrid kui ka eristavate numbrite järjestikused vahemikud ning teiste aadressiobjektide ümber numereerimine ei ole otstarbekas (näiteks olemasolevad garaažiboksid Vahtra tn 26a/1 ja Vahtra tn 26a/2 ehitatakse ümber neljaks boksi ning igale boksi moodustatakse omaette maaüksus Vahtra tn 26a/1, Vahtra tn 26a/1a, Vahtra tn 26a/1b, Vahtra tn 26a/2);
- 7) maaüksuse nimele vahetult järgnev kaldkriips ja araabia number – kasutatakse, kui hajaasustuses oleval maaüksusel, mida ei adresseerita liikluspinnaga ega väikekoha järgi, asub liithoone sektsioon (näiteks kaks maaüksust, millel on paarismaja sektsioonid: Sireli/1 ja Sireli/2).

Paragrahv 17 lõige 1 sätestab üldnõuded, et hoonele tuleb määrata ainult üks koha-aadress ning hoone ja hoone aluse maaüksuse koha-aadressid peavad olema kooskõlas.

Teine lõige sätestab regulatsiooni, kui hoone all on mitu maaüksust, siis tagatakse kooskõla selle üksuse aadressiga, kus asub hoone sissepääs (peauks). Selliselt tagatakse vähemalt ühe maaüksuse ja hoone aadresside omavaheline kooskõla. Samal ajal ei või vastuollu minna unikaalaadressi nõudega, s.t hoonele paralleelaadresside määramisel, üle maaüksuse piiride ehitatud hoone korral, maaüksusele paralleelaadressi laiendada ei saa. Kui hoonel on mitu

peasissepääsu, mis paiknevad erinevatel maaüksustel, siis peab tagama, et hoone aadress oleks kooskõlas vähemalt ühe hoonealuse maaüksusega, millelt on hoonesse sissepääs. Lähtuda tuleb eelkõige hoone leitavusest. Siinjuures kaks abistavat näidet:

- 1) 3-korruseline kortermaja on ehitatud kahele maaüksusele Kuuse tn 15 ja Kuuse tn 17. Peasissepääs asub Kuuse tn 15. Seega tuleb ka hoonele määrata lähiaadressiks Kuuse tn 15.
- 2) 5-korruseline kortermaja on ehitatud kahele maaüksusele Maasika tn 5 ja Maasika tn 7. Hoone peasissekäike on kaks, üks on Maasika tn 5 ja teine Maasika tn 7 maaüksusel. Hoonele võib määrata kaks paralleelaadressi Maasika tn 5 // 7 või ainult ühe nendest aadressidest.

Lõikes 3 on toodud erijuhtum, kus hoonesse on sissepääs näiteks mitmelt liikluspinnalt. Sellisel juhul võib hoonele määrata paralleelaadressid nende erinevate liikluspindade järgi (nt Suur-Karja tn 1 // Vana turg 2). Samuti võib hoonele määrata paralleelaadressid sama liikluspinna järgi juhul kui erinevate sissepääsude puhul kasutatakse erinevat numbrit (nt Narva mnt 19 // 21 // 23).

Lõikes 4 on käsitletud juhtumeid, kus maaüksusele on määratud nimi ja sellel maaüksusel asub mitu eristamist vajavat hoonet. Eelkõige määratakse nimi hajaasustuses asuvale maaüksusele. Näiteks kui maaüksuse nimi on Raja ja sellel asub kaks elamut, siis nende elamute eristamiseks tuleb kasutada erilisandit (Raja/1 ja Raja/2). Toodud regulatsioon on rakendatav peamiselt hajaasustuses, kuna tiheasustuses asuvaid hooneid peab adresseerima eelkõige aadressikohtade järgi ja üksnes paralleelaadressiks võib määrata nime. Juhul kui tiheasustuses asuval maaüksusel asub mitu unikaalaadressi vajavat hoonet, ei ole otstarbekas maaüksuse paralleelaadressina nime määrata, sest see teeks hoonete adresseerimise liiga keerukaks.

Tiheasustuses asuva hoone korral peab koha-aadressi määrama aadressikoha (näiteks tänava) järgi, lisades sellele erilisandi. Eelmainitud nõue tuleneb ruumiandmete seaduse § 48 lõikest 2. Üldjuhul ei saa lõikes 4 toodud aadressi määramise viisi kasutada ka liikluspinna maaüksusel asuva hoone korral. Enamus liikluspindasid asuvad tiheasustuses ja kui sellisel maaüksusel asub ka hooneid, siis tuleb need hooned adresseerida ikkagi liikluspinna järgse aadressiga, lisades erilisandi, ning vastavale maaüksusele on võimalik määrata ka mitu paralleelaadressi (esmlt siis aadressikoha järgne aadress ja seejärel paralleelaadressiks nimi), mistõttu lõike 4 kohaldamine ei ole taolisel juhul otstarbekas. Ruumiandmete seaduse § 48 lg 2 ja 3 alusel on võimalik hoonete ja hoonestatud maaüksuste korral tiheasustuses määrata nime üksnes paralleelaadressina. Tiheasustuses oleks otstarbekas liikluspinna maaüksusele hooneid mitte tekitada ja hoonete olemasolu korral moodustada neile pigem eraldi maaüksus.

Lõike 6 rakendamiseks võib tuua järgmise näite: maaüksuse lähiaadress on Lehtpuu tn 16 // Suvila tn 10 ja sellel maaüksusel asub kaks unikaalaadressi nõudvat hoonet, siis võib ühe hoone lähiaadressina kasutada Lehtpuu tn 16, teise hoone lähiaadressina Suvila tn 10.

Hoonete adresseerimisel on oluline märkida, et ADS-i infosüsteemi tehnilisel arendamisel arvestatakse vajadusega erandjuhtudel käsitleda ühte ehitisregistrisse kantud hoonet mitme aadressiobjektina (hoonena) ADS-i infosüsteemis. Seesugune vajadus võib tekkida juhul kui ehitustehnilistelt käsitletakse ühe hoonena kahte maapealset hoonet, mis on ühendatud maa-aluse garaažiga. Koha-aadress peab aitama objekte leida, mistõttu ei sobi seesuguse ehitisregistri hoone käsitlemine ühe hoonena. ADS-i infosüsteemi tarkvara võimaldab peatselt

ka taolisi maapealseid hoonepüstakuid (korpusi) käsitleda eraldiseisvate hoonetena sõltumata sellest, kas EHR käsitleb neid ühtsete tervikhoonetena koos teiste korpustega või mitte.

Paragrahv 18 sätestatakse hooneosade (sh korterite) adresseerimise nõuded. Ühes hoones olevad hooneosad (nii korterid kui ka näiteks adresseeritavad mitteiluruumid) peab ühe hoone lõikes nummerdama unikaalsete numbritega, järjest suurenevalt, alustades alumiselt korruselt ja üldjuhul ka numbrist üks. Numereerimist võib vajaduse korral alustada ka mõnest suuremast numbrist (näiteks kui soovitakse tagada korterinumbrite unikaalsust katastriüksuse lõikes). Korterite ja muude hooneosade numbrid võivad arvestada ka hooneosa korrusega (näiteks hotellide või ühiselamute hoonetes esimesel korrusel 101, 102 jne ja teisel korrusel 201, 202 jne). Selline regulatsioon on vajalik, sest ka mitteiluruumi võib ümber ehitada ja elukohana kasutusele võtta (näiteks korterelamu keldrikorrusel olevaid ruume on kohandatud eluruumideks jmt). Kuna praktikas on esinenud probleeme, kus ühte ehitisregistri hoonet on vaja käsitleda ADS-i infosüsteemis mitme eraldiseisva aadressiobjektina, siis on loodud selleks tehnilised võimalused. Taoline vajadus ilmneb näiteks juhul kui kaks maapealset hoonet on ühendatud omavahel maa-aluse garaažiga. Ehitisregistris käsitletakse selliseid objekte ühe hoonena, kuid aadresside määramisel on vaja sellist kompleksset ehitist käsitleda eraldi hoonetena. Sellisel juhul saab omavalitsus edastada EHR hoone andmed ADS-i infosüsteemi ja adresseerimise vajadusest tulenevalt jaotada ühe EHR hoone eraldi ADS hooneteks, otsustades ise kuidas aadresse määrata. Samuti on ilmnenud vajadus käsitleda EHR-is olevat ühte eluruumi ADS-i infosüsteemis mitme erineva hooneosana. Selline tehniline lahendus on loodud. Näiteks kui on tegu ühe ühiselamu eluruumiga, milles reaalselt on vaja eristada tubade aadresse, siis saab vastavalt vajadusele ADS-i infosüsteemis luua hooneosi juurde ja määrata vastavaid aadresse.

Praktikas on veel probleeme, kus ehitisregistris hoone eluruume ei eristata, kuid eraomandis olevas majas on üürilepingutega kasutuskorra alusel eraldi ruumid välja üüritud ja need vajavad eristamist aadressi alusel. Sel juhul saab ka hoones olevaid hooneosade aadresse luua ADS-i infosüsteemis sõltumata sellest, kas need on EHR-is olemas või mitte. Näiteks eramaja aadressiga Raba tn 16 on üüritud kolmele perekonnale, siis on võimalik luua ADS-i kolm eluruumi koos aadressidega (Raba tn 16-1; Raba tn 16-2; Raba tn 16-3) nõnda, et neid EHR-i ei looda – tegu on taolisel juhul kasutuskorra tõttu eristamist vajavate hooneosadega, mida omanik ei soovi EHR-is eluruumidena eristada. Seesugused hooneosad vajavad adresseerimist, kuid mitte dokumenteerimist eluruumidena ehitistehnilisest aspektist.

Lõike 4 rakendamisel abistab järgmine näide: korter Saare tn 35-71 jagatakse kaheks eraldi korteriks, jagamise teel tekkinud uute korterite lähiaadressid on Saare tn 35-71/1 ja Saare tn 35-71/2.

Lõike 6 osas toome järgmise näite: hoonel on kaks aadressi Pikk tn 10 // Jaani tn 26 ja sellele hoonel on ka kaks ust – osadesse korteritesse pääseb ühest maja välisuksest ja teistesse korteritesse teisest välisuksest. Sellisel juhul korterite (eluruumide) aadresside määramisel ei saa hoone paralleelaadressi kasutada, vaid peab kasutama neist paralleelaadressidest ainult ühte nõ alusaadressi. Pikk tn 10-1 või Jaani tn 26-1 on erinevad korterid ja need aadressid ei ole paralleelaadressid korteri jaoks. Seega keelatud on hooneosa puhul kasutada mõlemat hoonetele määratud aadressi korraga. Keelatud on nt selline paralleelaadress Pikk tn 10-1 // Jaani tn 26-1.

Lõike 7 kohaselt, kui liithoone (näiteks paarismaja, ridaelamu, kärgelamu, vaipelamu, ridagaraaž) on erinevatel maaüksustel nõnda, et maaüksuste piirid läbivad hoone seksioone

eraldavate vaheseintega kohakuti ja igale maaüksusele jääb ka vastava seksiooni sissekäik, siis ei saa tegu olla ADS-i mõistes hooneosade (nt korteritega) vaid sellise jaotuse korral tuleb need seksioonid lugeda eraldi hooneteks ja adresseerida vastavalt hoonetele kehtivatele reeglitele.

Lõige 8 reguleerib ühel maaüksusel asuvate liithoonete seksioonide adresseerimist. Selliseid liithooneid käsitatakse enamasti ühe hoonena, mis koosneb seksioonidest. Sel juhul võib seksioonidele aadresside määramisel käsitada neid hooneosadena ja aadressid määrata analoogselt korterite aadressidele (näiteks Pärna tn 5 liithoonel on seksioonide aadressideks Pärna tn 5-1, Pärna tn 5-2 jne). Samuti on lubatud kõik § 10 lg 2 toodud võimalused.

Hooneosade adresseerimisel on oluline märkida, et ADS-i tehnilisel arendamisel arvestatakse vajadusega erandjuhtudel käsitada ühte EHR hooneosa (eluruumi või mitteiluruumi) mitme aadressiobjektina (hooneosana) ADS-is. Taoline vajadus tuleneb asjaolust, et näiteks mitut ühiselamu tuba käsitatakse sageli EHR-is ühe eluruumina. Sellisele eluruumile on EHR-is omistatud tähis näiteks 101-102. Sellist numbrit ei saa ADS-is käsitada eluruumi numbrina, vaid on vaja tekitada omakorda kaks eluruumi, mille numbrid on 101 ja 102. Kasutada on vaja eraldi aadresse nende tubade kohta, mida EHR-is eraldi eluruumidena ei käsitata: näiteks Narva mnt 27-101 ja Narva mnt 27-102, sest vastavas üürilepingus on inimestel kirjas kasutuskorra alusel selle toa aadress, mis on talle üürile antud.

Kuues peatükk – „Andmete kandmine ADS-i infosüsteemi arhiivi“ – reguleerib andmete säilitamist, arhiveerimist ja hävitamist.

Paragrahv 19 lõike 3 alusel säilitatakse infosüsteemis kehtetuks tunnistatud aadressiandmed tähtajatult. Kehtetuks saavad aadresse muuta omavalitsused. Näiteks määraes hoonele uue aadressi muutub eelmine aadress kehtetuks, kuid seesugused kehtetuks muutmised võivad olla ka massilised. Näiteks kui muudetakse haldus- ja asustusjaotust, siis muudetakse kehtetuks kõik muutunud alale jäävad koha-aadressid ja nende asemele tekitatakse süsteemselt uued kehtivad aadressid. Kehtetute andmete säilitamise eesmärk on vajaduse korral leida kehtiva aadressi nn eellane (nt hoone varem kehtinud aadress) või leida kehtetu aadressi alusel selle hoone hetkel kehtiv aadress. Kehtetuid andmeid kasutatakse igapäevaselt andmeanalüüsidel näiteks aadressi järgnevuse kindlaks tegemisel, samuti soovivad osad tarbijad kehtetuid andmeid kasutada, seepärast hoitakse kehtetuid andmeid ADS-i infosüsteemi andmebaasis pidevalt kättesaadavana. Kehtetute andmete maht on küll suur, aga nende andmete säilitamise kulusid eraldi ei hinnata, kuna need osalevad pidevalt tööprotsessides ja omaette kulu ei tekita.

Seitsmes peatükk – „Rahastamine ja likvideerimine“ – reguleerib ADS-i infosüsteemi rahastamist ja likvideerimist.

Kaheksas peatükk – „Rakendussätted“ – tunnistatakse osaliselt kehtetuks Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määrus nr 251 „Aadressiandmete süsteem“. Käesolevasse määrusesse on üle võetud kehtiva määruse sätted, mis on endiselt asjakohased ja mida ei ole üle viidud ruumiandmete seadusesse. Kõik kehtivas määruses olevad sätted ei sobi käesolevasse määruse eelnõusse. Kehtiva määruse § 6 lõiked 4 ja 5, § 11 lõiked 1, 2, 4–7 ja 12 on oma olemuselt seotud kohanimedel regulatsiooniga, mistõttu viiakse need sätted regionaalministri 19. juuni 2013. a määrusesse nr 6 „Kohanime vormistamise ja kasutamise kord“. Nimetatud määruse muudatused on töös, mistõttu jäävad nimetatud sätted kehtima, kuni 1. jaanuarini 2016. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiantmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.04.2007, lk 1–14). Kõnesolev määrus aitab saavutada direktiivi eesmärki, milleks on ruumiantmete parem kättesaadavus ja kvaliteet. Kuna määrus seondub direktiiviga üksnes kaudselt, siis vastavustabelit ei esitata.

4. Määruse mõju

Määruse vastuvõtmine korrastab ja ühtlustab aadressiantmete määramise, pidamise ja esitamise süsteemi. Määrus täiendab ruumiantmete seaduse aadressiantmete süsteemi haldamise peatükki, tuues konkreetsed tehnilised nõuded vastavalt ruumiantmete seaduse § 58 lõike 3 volitusnormi ulatusele. Määrus abistab kohalikke omavalitsusi ruumiantmete seaduse rakendamisel, andes täpsed juhised, kuidas koha-aadressi määrata, tuues ära ka asjakohased näited. Eelnõujärgse määruse jõustamine loob eeldused, et kõik KOV-id täidavad ruumiantmete seadust ühtemoodi ja kohalik elanik saab jälgida, kas KOV on koha-aadressi määramisel käitunud õiguspäraselt. Aadressidega puutub kokku iga inimene ja seega on vajalik, et need on määratud ühtsete reeglite järgi ja kergesti kasutatavad. Korras aadressid juhivad operatiivüksused kiirelt abivajajani ning ühtlasi saab korrastatud aadressiantmete olemasolul tagada kaasaegse registripõhise rahva ja eluruumide loenduse toimumiseks vajalikud algandmed ning registrite koostalitusvõime. ADS-i infosüsteem võimaldab aadressiantmeid kiirelt leida, korrastada, väljastada ja on kasulikuks töövahendiks kohalikele omavalitsustele ja süsteemi teenuste kaudu saavad andmeid kasutada kõik riigi infosüsteemi kuuluvad registrid ning ka erasektori registrid.

Määrusega ei kaasne ADS-i infosüsteemi andmestruktuuride muudatusi. Seega ei ole vaja määruse tõttu teistes, ADS-iga liidestunud andmekogudes, teha täiendavaid arendustöid. Küll aga täiendatakse ADS-i infosüsteemi funktsionaalust ja reegleid vastavalt kasutajate vajadusele ning vastavalt arendusvõimalustele saavad ka teised andmekogud lisanduvaid võimalusi omale kasutusse võtta.

Lisandunud on andmete esitamise nõue rahvastikuregistrile kehtiva elukohana kasutatavate aadressiantmete kohta. Selle nõudega täiendavaid kulutusi ei lisandu, sest tänaseks on tehnilised arendustööd selle nõude täitmiseks juba tehtud.

Kvaliteetsed aadressiantmed, mis sobivad erinevates registrites omavahel kokku, tagavad objektide leitavuse ja registrite vahelise andmevahetuse. Seega langeb ära suur hulk täiendavast andmete käsitsi töötlemisest nii omavalistustel kui ka riigiasutustel oma ülesannete lahendamiseks, näiteks statistika tootmine, maamaksu arvutused jmt. Seega aadressiantmete süsteemi rakendamine ja korrastatud aadressiantmete olemasolu tagab nii omavalitsuse kui ka riigi toimimisel märgatava kokkuhoiu. Ühtlasi on korras andmed ja ADS-i infosüsteemi toimimine eelduseks kogu riigi IT valdkonna arenemisel.

Aadressiantmete korrastamine on vajalik suure enamuse eluvaldkondade heaks toimimiseks. Näiteks valdava osa riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude koosseisu kuuluvad muuhulgas ka aadressiantmed. Ilma korrastatud aadressiantmeteta on andmekogude andmevahetus häiritud ja näiteks registripõhise rahvaloenduse läbiviimine aastal 2020 ei oleks võimalik.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Kohalikele omavalitsustele kaasnevad kulud on seotud varasemate aadresside korrastamisega. Uute koha-aadresside määramiseks ei ole vaja teha täiendavaid kulutusi. Järgmise rahvaloenduse läbi viimiseks registreeritud põhiseaduse ja tagamaks lähiaastatel ka registreeritud riskisututatus, on vaja olemasolevate aadressiandmete korrastamine viia läbi kiirendatud tempos. Samuti on aadressiandmed vaja korda saada kodualuse maa maamaksuvabastuse arvutamiseks. Vabariigi Valitsus eraldas 18.12.2014 korraldusega nr 572 omavalitsustele aadresside korrastamiseks 1,5 miljonit eurot toetust. Aadressiandmete korrastuse tööd toimuvad 1. jaanuarist 2015. a kuni 10. novembrini 2016. a. Kohalikud omavalitsused korrastavad aktiivselt aadressiandmeid ja kasutavad selleks neile eraldatud toetust. Korrastamiseks vajalikud üldnõuded tulenevad ruumiandmete seadusest, kuid käesoleva eelnõu kohast määrust on väga vaja, et korrastajatel oleks täpsustatud juhised millest seaduse rakendamisel lähtuda.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitati koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile, Justiitsministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Siseministeeriumile ja kohalike omavalitsuste liidule eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Eesti Linnade Liit koostöölastasid eelnõu märkustega arvestamisel. Märkustega arvestamise/mittearvestamise tabel on toodud seletuskirja lisa. Teised ministeeriumid on eelnõu koostöölastanud vaikimisi.

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

**Kooskõlastusringil esitatud märkuste ja ettepanekutega
arvestamise/mittearvestamise tabel**

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Märkuse arvestamine või mittearvestamise põhjus
Rahandusministeerium	Justiitsministeeriumi info-ja kommunikatsioonitehnoloogiat puudutavate vajaduste eelarve tuleb seletuskirjas esitada kõikehõlmavalt, sarnaselt eelarveliste mõjudega kohalikele omavalitsustele.	Selgitus. Kuna Justiitsministeeriumi registrite arendusele hetkel rahastust ei ole, võeti nende registreid puudutavad sätted eelnõust välja.
Majandus- ja Kommunikatsioonimini steerium	Eelnõu § 19 lg 3 alusel säilitatakse infosüsteemis kehtetuks tunnistatud aadressiandmed tähtajatult. Seletuskirja kohaselt on kehtetute andmete säilitamise eesmärk vajadusel leida kehtiva aadressi nn eellane. Palume seletuskirjas välja tuua, milline on selliste andmete maht ning kuidas andmeid hoitakse. Kui kehtetute andmete kasutamine on harv, peaks nende hoidmise kulu olema minimaalne.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud.
Eesti Linnade Liit	Eelnõu § 11 sätestab andmete õigusliku tähenduse. Teeme ettepaneku seletuskirjas täpsustada, millistel ja mis seadusega ettenähtud juhtudel on andmetel õiguslik tähendus.	Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud.
Eesti Linnade Liit	Eelnõu § 17 lõige 1 sedastab, et hoonele määratakse ainult üks koha-aadress, mis peab olema kooskõlas maaüksuse koha-aadressiga. Teeme ettepaneku sõnastada „üldjuhul ainult üks koha-aadress“.	Mittearvestatud. Eelnõu järgnevad sätted toovadki välja olukorrad, millisel juhul võib olla ka mitu koha-aadressi. Kooskõlastaja poolt pakutud sõnastus oleks liiga üldine ja ei tagaks sätte eesmärki.
Eesti Linnade Liit	Eelnõu § 18 lõige 2 sätestab, et korteritele ja muudele hooneosadele määratakse ühe hoone põhiselt unikaalsed numbrid järjest suurenevalt, alustades alumiselt korruselt ja numbrist üks. Numereerimist võib vajadusel alustada ka mõnest suuremast	Arvestatud. Täiendatud eelnõu sätet.

	<p>numbrist (näiteks kui soovitakse tagada korterinumbrite unikaalsust katastriüksuse lõikes). Märkus: ühiselamutes on sageli kasutusel tubade numeratsioon, milles arvestatakse korruse numbrit, näiteks I korrusel 101;102 jne; II korrusel 201;202 jne; III korrusel 301;302 jne. Seega ei saa numbrid alati kulgeda järjest ilma vahemiketa.</p>	
--	--	--